UKF

Medlemsinformation 3 - nyhetsbrev sept 2000

Kulturkafé på Forum Assur, Tibble torg 1, Kungsängen

6 gånger varannan söndag
kl 15.00 från 24 september
24/9, 8/10, 22/10,
5/11, 19/11, 3/12, - *30:-/40:-*

Sammanfattn. av UKF:s kulturaktiviteter

Onsd 20 sept. kl 19.00. Kungsängens bibliotek
Forksarakademin. Svenngårdska samlingen

Sönd 24 sept, kl 15. Forum Assur,
Kulturkafé "Liljeholmens ljus" Musikunderhållning med Mats Liljeholm och hans vänner, Entré 30:-/40:-

Sönd. 8 okt, kl 15, Forum Assur. Tibble torg 1
Kulturkafé. Kungsängens folkdansgille presenterar sig.

Onsd 11 okt. kl 19.00, Forum Assur, Tibble torg 1
Vägen i kulturlandskapet
Jan Olof Montelius, Vägverkets museum

Sönd 22 okt kl 15, Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturkafé. Svea Livgardes musketerarkår

Onsd 25 okt, kl 19.30 (obs tiden) Forum Assur
Museum Gustavianum. **Då, nu och framtiden.** Museichef Ing-Marie Munktell, berättar om Uppsala Universitets museum

Sönd 5 nov, kl 15, Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturkafé. Fråga Börje om Upplands-Bros historia.

Onsd 8 nov kl 19. Forum Assur. Tibble torg 1
Utan bilen stannar Sverige. Jonas Gawell, f.d. VD i Bilindustriföreningen kåserar om bilens betydelse

Sönd.19 nov kl 15. Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturhistoriska evenemang - Thore Isaksson kåserar

Sönd 3 dec kl 15. Forum Assur
Kulturkafé. Musik på annorlunda sätt. Börje Sandén spelar gitarrmusik och klassisia pärlor på cembalo

Föreläsningar
Tema kommunikationer

*** Vägen i kulturlandskapet**
11/10. Jan-Olof Montelius, Vägverkets museum i Borlänge
*** Museum Gustavianum. Då, nu och i framtiden**
25/10. Ing-Marie Munktell, chef för Uppsala universitets museum
*** Utan bilen stannar Sverige**
8/11. Jonas Gawell, f.d VD i Bilindustriföreningen

Forum Assur, Tibble torg 1, K-n
Onsdagar kl 19.00 (19.30)
11/10, 25/10, 8/11 - *40:-*

Håtunadramat 1306

- Åminnelsehögtid - Håtuna kyrla
Håtunalekens betydelse i historiskt perspektiv. Börje Sandén
Renässansmusik av "Scaramellerna"
Ledare Måns Tegner.

Forskarakademin

Onsd 20/9, Hembygdssamlingen
Onsd 15/11, Namnforskning

Föreningen för **Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut**

Ordförande: Curt Dahlgren. Apollovägen 98, 175 60 Järfälla, 08-38 45 79, 0708-44 22 48
Kansli: Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro. 08-582 405 15 pg 27 58 94-4 bg 5418-2258
Telesvar/fax 582 413 55. Forskarakademin. o. Book on Demand: Bengt Borkeby, 581 656 59
E-post ukforsk@algonet.se. Internetadress: http://www.algonet.se/~ukforsk

Aktuellt för UKF

Våra egna aktiviteter genomförs i samarbete med *Studieförbundet Vuxenskolan.*
Här finner du även andra organisationers kulturaktiviteter.
Ev. ändringar och nyheter annonseras i lokalpressen och på UKF:s hemsida
www.algonet.se/~ukforsk och kommunens www.upplands-bro.se.
Våra egna aktiviteter äger rum på **Forum Assur** om ej annat anges. *Kostnad 40:-*

Sönd 17 sept. Start kl 13. 3-4 timmar
Vandring från Bro station till Tingsviken
Arr. Kulturbojen.

Onsd 20 sept. kl 19.00. Kungsängens bibliotek, OBS platsen
Forskarakademin. Svenngårdska samlingen demonstreras av Gudrun och Börje Sandén och Bengt Borkeby. Ingen kostnad.

Sönd 24 sept, kl 15. Forum Assur,
Kulturkafé "Liljeholmens ljus" Musikunderhållning med Mats Liljeholm och hans vänner, Mats har varit verksam i kommunen sedan 60-talet. *Entré 30:-/40:-*

Sönd 1 okt. kl 18. Håtuna kyrka. Arr. Håtuna Håbo-Tibble hembygdsförening
Åminnelsehögtid - Håtunalekens betydelse i historiskt perspektiv. Börje Sandén
Renässansmusik av "Scaramellerna" Ledare Måns Tegner. *Se artikel.*

Lörd. 7 okt. 17 - 24, Brohuset
Bro Jazz och Blues
Arr. Kultur & Fritid, Musiksällskapet, Brohuset

Sönd. 8 okt, kl 15, Forum Assur. Tibble torg 1
Kulturkafé. Kungsängens folkdansgille presenterar sig.

Onsd 11 okt. kl 19.00, Forum Assur, Tibble torg 1
Vägen i kulturlandskapet - *temat kommunikationer*
Svenska vägar och vägmiljöer från hålvägar till motorvägar.
Jan-Olof Montelius, fil. kand., chef för Vägverkets museum i Borlänge.

Onsd. 11 okt kl 19.00, Brunnagården
Musikkafé
Musikskolans elever
Arr.Musikskolan

Torsd 12 okt, kl 19, Bro bibliotek
Författarbesök
Theodor Kallifatides berättar.
Fri entré, biljetter delas ut på biblioteken
Arr. Biblioteket

Lörd 14 okt. Bussresa. 9 - ca 17, Samling vid hembygdsgården Klint, Prästvägen, Bro
Bussresa med Bro hembygdsförening till Åsby trädgård, Hallstahammar, Hantverkshuset i Nykvarn med måltid på Glada Grisen och besök på Enköpings museum.
Pris 250:- Anmälan senast 7/10 på tel 582 424 55
Arr. Bro hembygdsförening

Lörd 21 okt 14-17
Liten konstutställning
Kerstin Johansson. Kaffe
Arr. Bro Pastorat

Sönd 22 okt kl 15, Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturkafé. Svea Livgardes musketerarkår

Onsd 25 okt, kl 19.30 ***(obs tiden)*** *Forum Assur*
Museum Gustavianum. **Då, nu och framtiden.**
Museichef Ing-Marie Munktell, berättar om Uppsala Universitets museum

Torsd 26 okt, Bro Dagcentral, 19.00
Musikkafé
Musikskolans elever underhåller

Sönd 5 nov, kl 15, Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturkafé. Fråga Börje om Upplands-Bros historia.

Onsd 8 nov kl 19. Forum Assur. Tibble torg 1
Utan bilen stannar Sverige. Jonas Gawell, f.d. VD i Bilindustriföreningen kåserar om bilens betydelse

Onsd. 15 nov, kl 19. Forum Assur, Tibble Torg 1
Forskarakademin. Namnforskning

Sönd.19 nov kl 15. Forum Assur, Tibble torg 1
Kulturhistoriska evenemang
Thore Isaksson, UKF och Kultur 1743, kåserar om Assurspelen på Stäket, Kulturhuvudstadsåret 98 med "Vikingarna kommer" på Galärvavet 1999 och Milleniumfirandet på Medborgarplatsen i Stockholm år 2000.

Tisd 21 nov. Hembygdsgården Klint, Prästvägen Bro
Poesi och musik
Arr. Bro hembygdsförening

Sönd 3 dec kl 15. Forum Assur
Kulturkafé. Musik på annorlunda sätt. Börje Sandén spelar gitarrmusik och klassiska pärlor

FORNTIDSMYSTERIER

Forntidsmänniskans Teknik och Astronomi - Ny kurs
Folkuniversitetet/KV-Stockholm ht 2000
Föreläsare: Jens Tellefsen, universitetslektor, fysiska institutionen, Tekniska högskolan
12 måndagar kl 18.00 - 21.00 Avgift 1890:- Information: 789 41 60

Sammanfattning av kursinnehållet

Folket i forntidens högkulturer hade förvånande stora kunskaper om astronomi och tideräkning. Med matematikens hjälp kunde de göra komplicerade kalendrar, som ibland var häpnadsväckande noggranna.

De var ofta också mycket skickliga byggnadstekniker och deras städer byggdes efter avancerade stadsplaner med astronomisk innebörd.

I denna kurs, som behandlar några av dessa kulturfolk, studerar vi bl a de otroligt fina stenarbeten hos Incafolket, Nazcafolkets komplexa linje- och figursystem, Mocheindianernas avancerade kanalbyggen, Anasazifolkets skyskrapor och deras märkliga väganläggningar, Stonehenge konstruktörernas kalendrar samt de irländska storhövdingsgravarnas astronomiska orientering.

Kursen avslutas med att vi studerar de svenska storstensbyggarna på Västkusten och deras märkvärdiga gånggrifter, framförallt de, som finns på Falköpingsbygden i Västergötland, samt en trevlig utflykt till ett spännande forntidsområde i Stockholmstrakten.
Forts. nästa sida

I. Syd-Amerikas Olösta Forntidsgåtor

A. Incaindianernas beundransvärda byggnadsteknik

Del 1: Från Machu Pichu till huvudstaden Cuzco
via ruinstaden Ollontaytambo och Tambomachay

Del 2: Från Cuzco till ruinstaden Tiahuanaco via den enorma
stenfästningen Sachsahuaman och den mystiska platsen Puma Punku

Del 3: Incafolkets fenomenala vägnät, otroliga hängbroar och gamla begravningstorn

B. Nazcaplatåns mystiska linjesystem och djurfigurer

Del 4: Djuren, fåglarna, fiskarna och linjerna

Del 5: Människorna bakom linjerna och figurerna

Del 6: Nya upptäckter från Peru och Bolivia om linjerna

II. Arkeoastronomi och etnokosmologi

C. Di gamla veta bäst eller.....?

Del 7: Allmän översikt över arkeoastronomin och etnokosmologin

Del 8: Incafolkets astronomi och kalendrar

Del 9: Anasazifolket i SV-Nordamerika. Deras kalendrar, byggnadsteknik och märkvärdiga vägsystem

Del 10: Stonehenge - ett urgammalt kalendarium och observatorium (och datorcentrum?)

Del 11: Irlands otroliga forngravar - I: Newgrange - ett storstensbyggarnas mästerverk

Del 12: Irlands otroliga forngravar - II: Knowth och Dowth - stenålderns irländska grafittiverkstad?

Del 13: Irlands otroliga forngravar - III: Var Boyne Valley ett forntida astronomiskt centrum. Vad föreställer illustrationerna?

Del 14: Från Irland via Orkneyöarna till västra Svedala. Var storstensbyggarna i Falköpingsbygden duktiga astronomer och skickliga matematiker?

Del 15: Sammanfattning - Incas, Nazcas, Anasazis. Stonehenge, Newgrange, Knowth, Dowth, Maes Howe och Falköping.

Utförlig kursplan Se UKF:s hemsida www.algonet.se/ukforsk

Jens A Tellefsen, Jr. PhD
Rystavägen 13A
183 46 Täby
Tel: (08) 768 2466 (08) 758 8060

Åminnelsehögtid kring Håtunaleken

Håtuna kyrka sönd 1 okt kl 18.00
Arr. Håtuna Håbo-Tibble hembygdsförening
Vilken plats intar Håtunaleken i ett större historiskt sammanhang? Börje Sandén berättar och läser ur Erikskrönikan och nyöversättningen av frihetsbrevet från 1319, det som skulle bli Sveriges äldsta författning, ett svenskt Magna charta. Renässansmusik framförs av Scaramellerna under ledning av Måns Tegner.

Tyvärr fanns detta år inte de ekonomiska resurserna att i skådespelets form gestalta den ödesdigra dagen i Håtuna kungsgård år 1306. I stället får du tillfälle att ta del av de viktiga historiska följderna av brödrafejden.

Hänt sedan sist

Dalkarlsvägen
Dalfolkets historiska vandringsväg till Stockholm gick genom Upplands-Bro. Vid årets "Storvandring" mötte UKF upp vid Övergrans kyrka, där deltagarna fick en 16-sidig folder med kartor, vägbeskrivning och kulturhistoria längs vägen (finns att köpa på biblioteken i Bro). Vi ledde dem in på gamla vägar genom Bålsta via den gamla landsvägen över häradsallmänningen från Draget förbi Rövargrottan, numera även kallad Fridegårdsgrottan till Bro.

Bro hembygdsförening ordnade kvällsmat och övernattning på Klint, där många Brobor mötte upp för att ta del av deras berättelser. Deltagarna var så många att vi hastigt måste be kyrkan hjälpa oss med extra lokal. Till deltagarna hörde också två hästar som gått hela vägen från Mora. Börje Sandén berättade om den följande dagens dalkarlsanknytningar dels vid Tibble gästgivargård, där dalallmogen formulerade sitt märkliga dokument om orsaken till den s.k. Stora daldansen, och dels vid Dalkarlsbacken, där dalregementet år 1665 byggde den första - med vagn farbara - vägen upp ur Ryssgraven: "Sveriges första statliga vägbygge"

Fornsigtuna
Vårens exkursion till Fornsigtuna - Signhildsberg och Arkeologidagen i augusti samlade tillsammans närmare hundra deltagare. Det blev en grundlig genomlysning av många frågor kring platsen. Under riksantikvarieämbets årliga Arkeologidag deltog även amatörarkeologer som varit med under de fem sommarsäsongerna på 80-talet. Det var ämbetets tema för dagen "Arkeolog - det vill jag också bli" som gjorde att vi kände oss manade att även i augusti ta upp temat Fornsigtuna, eftersom det var här som så många lekmän fick pröva på hur det är att vara arkeolog. När vi bestämde vårens exkursion visste vi nämligen ännu inte, vad temat för arkeologidagen skulle vara.

Book on Demand
Under våren blev vi klara med vårt uppdrag från Spånga hembygdsförening att ge ut de sista delarna av Spånga/Järfällas sockenstämmoprotokoll. Vi har även gjort andra tryckuppdrag och fortsätter nu i höst med ytterligare beställningar fårn såväl föreningar som privatpersoner. Ansvarig för verksamheten är Bengt Borkeby. Upplysningar på 581 656 59, 0704-39 16 02.
Vi visade vår metod både vid Länsförbundets och Riksföbundets årsmöten.

Medaljör
Vid Upplands fornminnesförenings och hembygdsförbunds vårstämma mottog Börje

Skriftserien Vad hände egentligen?

Del 1 **Almarestäket - Stockholms blodbad.** Börje Sandén, Avrättningar i Bro, Läkaren och prästen berättar om år 1865, Sabbatsbrott vid Urfjäll 1895, Ådö i slutet av 1700-talet, Nyupptäckta hålvägar. m.m.
204 sidor, 1990, mjuk pärm 150:-.

Del 2 **Skolans historia i Upplands-Bro.** Ruben Lindberg, Cykelfärd i fäders spår, Soldathistoria, Ärkebiskopen Söderblom visiterar Kungsängen 1926.
256 sidor. 1992, hård pärm 180:-.

Del 3 **Dalupproret 1743 - "Stora daldansen".**
av Börje Sandén. "Nytt ljus över daldansens blodbad". "Inget uppror mot staten" (Alf Åberg, rec i SvD) illustrerad med färgteckningar av Tomasz Pydzik.
295 sidor, hård pärm 180:-, 1993.

UKF:s nya tryckförfarande.

Hundra adelssläkter - Med anknytning till Upplands-Bro av Kjell Stensson. år 2000, 320 sidor, ilustrerad, 220:-

Hednagudar och hövdingadömen i det gamla Skandinavien. Av John Kraft (1999) 236 sidor, stort format, 260:-

Kuskens pojke - Berättelser från Aske.
Av John Kraft. (1997) 176 s. hård pärm Pris 150:-
68 teckningar av Tomasz Pydzik.

Medlemsavgiften är 80:-

314 medlemmar betalade 1999 in 25900:-, ett värdefullt bidrag till vår verksamhet. t.ex. lokalhyran för Forum Assur

Vi hoppas att du vill fortsätta att stödja UKF med 80:- Berätta gärna för andra vad vi gör i UKF, så kanske medlemsantalet ökar än mer.

Böcker levereras per post mot insättandet av summan + porto på UKF:s pg 27 58 94-4
1-2 böcker 45:-
3 - och fler, 60:-

Finns att köpa på biblioteken i Upplands-Bro och i Söders bokhandel, Bålsta.

Vår småskriftserie finns att köpa på biblioteken *Skrifterna kostar 30:-*

Nr 1 Ortnamnet Upplands-Bro. En studie av Curt H Dahlgren
- delvis ny tolkning av runtexten på Assurstenen.

Nr 2 Kommunvapnet för Upplands-Bro. Av Curt H Dahlgren
- förlagorna till kommunens logotype visar att den är en Odenfigur

Nr 3 Konsten att flyga. Tidsbild från 1909. Ur almanacka 1910.
- Luftskepp eller andra flygdon. Vad trodde professorn på Tekniska högskolan?

Nr 4 Negelstena gård. Barndomsminnen. Fotografier från 1910-talet. Negelstena är utplånat.

Upplysningar om UKF:s verksamhet

Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro E-post: ukforsk@algonet.se
08-582 40 515; fax 08-582 413 55 Internetadress: www.algonet.se/~ukforsk
pg 27 58 94-4 UKF-onDemand: Bengt Borkeby, 08.581 656 59; 0704-39 16 02
Curt Dahlgren, ordf. Apollovägen 98. 175 60 Järfälla, 08-38 45 79. 0708-44 22 48
Thore Isaksson, Kultur 1743. Saltstigen 22, 196 33 Kungsängen, 08-584 504 66
Bengt Borkeby, Forskarakademin, Hjortonv. 109, 196 35 Kungsängen 08-581 656 59

Börje Sandén